

ÁLLATOK VÉDELME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET

Szerkesztőség:

SZÉCHY-VILLA
I. EMELET

hová a kéziratok, tudakozódások, előfizetések küldendők.

HAVIKÖZLÖNYE.

Szerkeszti:

SZÉCHY KÁROLYNE LORENZ JOSÉPHINE,

az Egyesület elnöke.

Tagoknak

tagsági díj fejében jár.

Előfizetési ár:

Egész évre 1 frt — kr

Fél " — " 50 kr

Számonként . 10 kr.

Második évfolyam.

Kolozsvár, 1897. márczius 1.

6. szám.

MIT TANIT FELMÉRI AZ ÁLLATVÉDELEMRŐL?

Néhai Felméri Lajosnak, a kolozsvári egyetemen a paedagogia volt jeles tanárának a *nevelésről* írott nagy munkája egyike a legjelesebb magyar könyveknek az újabb időben, a melyet formájánál fogva mindenki éldelettel, tartalmánál fogva mindenki tanultsággal olvashat. Nem hagyja figyelmen kívül az emberi életnek egyetlen mozzanatát sem. A mit századok folyamán vizsgáltak és nem vizsgáltak, mindazt a mai lélektan törvényeinek görcsövén újabb vizsgálatnak veti alá, s a szív és az elme művelésére vonatkoztatja.

Az állatvédelemnek, az állatokkal való emberies bánásmódnak eszméje sem kerüli ki figyelmét, s mint mindent, ezt is a nevelés néző pontjából méltatja.

Könyvének a rokonszenv nevelést tárgyaló cikkelye emlékezik meg az állatokról, melyeket — egyebek mellett — a rokonszenv nevelésének tényezőiként tekint, s épen a rokonszenvet teszi Felméri az erkölcsi nevelés alapkövévé.

A gyermek — szerinte — rokonszenv nélkül, vagy legfőbb fejtelen avagy feületes, tehát egyáltalán nem erkölcsi természetű rokonszenvvel születik a világra. A gyermek képzelete nincs még annyira kifejlődve, hogy a mások örömebe vagy bánatába bele tudja magát élni, tehát nincs erkölcsi öröm vagy fájdalom érzete.

A gyermek örvend egy ajándékba kapott madárnak, de irgalom nélkül megfojtja, mint a hogy összetöri játékszereit. Az állatokat kinozza, s egy perczig sem érti, hogy kegyetlenséget szível. *Locke* rossz nevelésnek tulajdonítja a gyermekornak eme kegyetlenségét, de Felméri szerint inkább tulajdoníthatni a gyermek tapasztalatlanságának.

A gyermek lassan halad a szánalom érzetében, s csak ritkán fejlik ki benne négy-öt éves kora előtt, s akkor is inkább a

leányoknál. S a gyermekben az állatok iránt való kegyetlenségek kijáratására, s így magának a szánalomnak felkeltésére legalkalmasabb mód az ellenkező érzelmeknek felébresztése. Az állatokkal való emberies bánásmódra leginkább úgy szoktatjuk rá a gyermekeket, ha gondjaira bizzuk az állatokat. De ezt csak akkor lehet megtenni, ha a gyermek élete már anyira fejlett, hogy az állat fájdalmában örömet nem leli. Addig az állatoktól lehetőleg tartsuk távol a gyermeket, vagy pedig engedjük, hogy a bántalmazott kisebb állatok neki hasonló fájdalmat okozzanak. Ez a tapasztalat természetesen szoktatja a gyermeket a kiméletre és a kegyetlenségtől való tartózkodásra.

Nem lehet feladatomban Felmérinek pedagógiai elveit kritikai lag elemezni, de inter paranthésim annyit mégis megjegyzek, hogy a fenti pedagógiai tételben a Rousseau és a Spéncer-féle u. n. *természetes reactiók* elméletének hatását érezzük, holott Felméri könyvének egy másik fejezetében ezen elméletnek minden tételét elveti.

Az állatokkal való emberies bánásmód felkeltésére vonatkozólag továbbat azt kívánja Felméri könyve, hogy a gyermeknek kiméletét ne csak a kép vagy más formás állatokra terjeszszük hi, hanem a nem szépekre vagy a rútakra is. A gyermeknek minden állat szép, s utálata és félelme e részben a szülők és nevelők bánásmódjában nyilvánult érzelmek tapasztalásából ered.

Ne is hozzuk soha olyan helyzetbe a gyermeket, hogy utálnia vagy üldöznie kelljen valamely állatot. Ha meggonduljuk, hogy úgy is nagy azon esetek száma, midőn magok az állatok hívják ki a gyermek félelmét és bosszúállását: bizony elég okunk van rá a gyermekben a szánalmat, ezt a gyengék iránt való rokonszenv érzetet, a szülők és nevelők figyelmébe ajánlani.

Ha bizonyos állatfajokat irtoztatunk is a ház körében pl. patkányt, legyet: irtásukat sohse bizzuk a gyermekre, eivégzi azt a macska vagy a légyirtó papiros. Ne szokják meg s ne legyenek érzéketlenek a gyermekek az állatoknak a halállal való vivódása iránt; legyenek érzékenyek az állatok fájdalma iránt is; így ép-ségben marad hozzájuk való jóindulatuk.

De, mint említettem, Felméri mindent, s így az állatvédelem eszméjét is nem magáért, hanem csak a nevelés eszközeként értékeli. S a nevelés előmozdításáért, ha kell, az állatvédelem eszméje ellen is állit fel tételeket. Így — mivel a nevelés ügye kovácsol belőle hasznót — helyesli a vadászatot. A vadászat Felméri szerint nem fásítja el a szívet. Az a Nimród, a ki napjában egy farkas vadat lelő, s vérfoltos kézzel és ruhával tér haza, talán nem bírná levágni a nyakát a fogolymadárnak, a melyet lelőtt; mit azonban tétova nélkül megtesz a szakácsné, a ki ezért egy cseppel sem kegyetlenebb. Mert úgy az egyiknél, mint a másiknál az ölés képzele belevész a mesterség vagy a művészet képzetébe.

Ennyiben ismertetem Felmérinek az állatokkal való bánásmódra vonatkozó tanításait, melyek igen figyelemre méltók, s melyek közül különösen sajnósnak itélem azon tételnek az elhanyagolását, hogy a gyermeknek a kiméletét, az összes állatokra ter-

jesszük ki. Ezen tételnek a követése sok nevelési haszonnal járhat; s annál is inkább figyelembe veendő, mert — tapasztalásból mondhatom — egyes rutaknak keresztelt állatoktól való félelem és irtózat — mindkét érzés magában véve káros és elfojtandó — egyenesen a hibás szoktatásnak eredménye a gyermekben.

Dr. Rencz János.

Adomány. Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság igazgató-testülete f. évi február hó 6-án tartott évi közgyűlésén az Á. V. E.-nek 20 forintot szavazott meg, mely összeg átküldésével az Erdélyi Bank az Á. V. E. *alapító tagjává* lett, a miért az Egyesület hálás köszönetét fejezi ki: Széchy Károlyné elnök.

Negyedik ifjusági pályázatunk.

Az Á. V. E. a jövő nemzedéket is meg akarja nyerni az állatvédelmi eszmének; ezért legelső sorban a leendő tanítókhöz és tanítónőkhöz, de különben az összes ifjúsághoz fordul, a középiskolák és felsőbb leányiskolák tanulóihoz épp úgy, mint a szülői háznál növekedő ifjak és leányokhoz; ezennel negyedszer pályázatot hirdetvén az állatok iránt való érdeklődő szeretet és a kedélynemesítő foglalkozás előmozdítására, valamely az állatok életéből merített rajzra, leírásra vagy elbeszélésre, mely legfőleg 100 nyomtatott sorra terjedhet, akár prózában, akár versben.

A legjobb munka jutalma tíz korona; a második munka jutalma 8 korona; a harmadik jó munka jutalma 5 korona, mind a 3 díj **Steiner Antalné** öngyűsége, a berlini magyar-egyesület alelnökének felesége adománya. A pályázat határideje 1897. június 1. és nemcsak a kolozsvári, de *más* városbeli iskolák tanulóinak is szól.

A kéziratok az elnök-szerkesztőhöz küldendők.

Nagyon kérjük a tisztelt szülőket, tanárokat és tanítónőket, hogy mentül jobban serkentsék az ifjúságot ily kis rajzok megírására és beküldésére.

A waasi állatvédő egyesület kérelmére a földművelési ügyosztály az összes földművelési, állattenyésztési és majorosiskolákhoz küldött körlevelében meghagyta, hogy figyelmeztessék a növendékeket az embernek azon kötelességére, hogy szelidséget kell tanusítania az állatok iránt akkor is, mikor levágja őket. Azért minden iskolának vágó-álarczot kell beszereznie, a melynek segítségével az állatot a levágás előtt elkábitják, és a növendékeket be kell tanítani a használat módjára. Ideje volna már annak is, hogy minden községbe szereznének kitanult vágómesztert, a ki mikor szükség van rá, eljönne a házhoz az állatot levágni, hogy ezt a nehéz teendőt ne kelljen minden férfinak végeznie. (A «Suometar» cz. lapból.)

Ugyanabban a lapban áll a következő *Buzdítás* is: Ne felejtsetek el eleséget szórni ki a kis madaraknak, a melyek a nagy hó miatt nehezen tudnak élelmet találni. *Az állatok barátai.*

Szent Ferencz prédikációja.

A kis pacsirta fennen szárnyal,
— E szárnyas ima, nyillá vált dal —
Mint lélek, mely kintől megváltva,
Még visszaszáll égi honába.

Szent Ferencz hallja, mintha épen
Seraph-dal csengene fülébe;
Mintha a tűz lobogna benne
S a fény s hő a szív vágya lenne.

Assisi klastrom rostélyára
Csoportba gyűl sok kis madárka;
Mind, mind az Isten szegénykéi
S mind, mind a rendes étkit kéri.

S szól Szent Ferencz: Madár-testvérek,
Hogyan ti kenyérért jövétek,
De mostan im' nem csak kenyérrel
Etetek és bocsátlak én el.

Vegyétek most boldog madárcák,
Mennyei igék szent mannáját;
Adom, mintha az enyém volna,
Pedig nem az, bár ajkam szórja.

Titeket kettős hála köt le
Dicsérni az Urat örökre,
Ő adta, hogy szátok dalolhat,
A piros sípkát s puha tollat.

„Repülőnők szárnyat növeszte,
Hogy szállhassatok messze, messze:
A boldog égi csarnokhoz
És mindenütt ő ápol, gondoz!”

Most az egész sereg madárka,
Vigan dalaiva kele szárnyra,
És szét oszlik minden vidékre
A Szent szívében égi béke.

Nem tudta, hogy a testvér-tábor
Értett-e valamit szavából;
De, hogy megérté egyetlen fül:
Azt tudta jól, azt hitte szentül.

A madarak jóltevője.

Második díjjal jutalmazott pályamunka.

Irtá: **Szász Edith**, a helybeli felsőbb leány-iskola IV. oszt. növendéke.

Jelige: „Nyítsd meg a te szájadat azok mellett, kik némák és mindazok érdekében, kik elhagyottak.“ Sal. példab. XXXI 8.

A Magduskáék szülői ott laktak a város azon részében, melyet a mi Szamos folyónknak ugynevezett „Kis-Szamos“ árka tart folytonos üde elevenségben. A víz éltető ereje meg is lát-szik mind a két parton. Mig a belvárosban a házak szűk kis területre szorítkoznak, a hol a levegő nyomott, bűzhödt: itt az egyszerű földszintes ház tágas udvarra, gyönyörű kertre nyílik, hol a veteményes részen kívül, virágos táblák, bokrok, fák illa-tos lombjai hívogatják az embert élvezni a tiszta levegőt, hall-gatni a madarak dalát, tavasszal, nyárban és ősszel.

Oh, azok a kedves madarak! Szépek a fák, a virágok, a borostyán, a jácmin, a büszke rózsa, a kevély kóriszfa: illatuk jól esik; de hallgatnak, némák. De a madarak beszélnek. A varju károg; a vércse sivít, a galamb turbékol, a fülemile éne-kei, még a veréb is csicsereg a maga nyelve szerint. Aztán a fák, virágok, ősszel elhervadnak: itt hagynak minket. A madarak egy része itt marad velünk akkor is, ha jön a tél, ez a nagy-ellensége a másik három évszak minden szépségének.

Itt a tél. „Ugyan, Magduska, hová megy ebben a hidegben?“ kérdé Lenke kíváncsian nővérétől, ki kosárkával karján, jó me-legen felöltözve, indult ki a szobából.

„Ha tudni akarod, hova megyek, jer te is velem.“

Lenke is magára kapta felöltőjét s néhány percz mulva együtt haladt a két kis leány át az udvaron, a kert felé. A fris-sen hullott hó ropogott a lábuk alatt, a mint csicsónkázva ha-ladtak végig a kerti ösvényen. A fák csillogtak a hótól, és itt-ott egy-egy kis madár fázva gubbasztott az ágak között. A kis lá-nyok is megfáztak, de ők ezt nem bánták, sőt Lenke vigan mondá:

„Oh milyen kedves a tél! Minden évszagnál jobban szeretem.“

„Én is szeretem a telet, mondá Magduska. Nem is csoda! Jó szüleink ellátnak minket mindennel. Van jó téli ruhánk, me-leg szobánk, eledelünk. Karácsonyra is annyi szép ajándékot kap-tunk. Könyvet, korcsolyát, szánkót, melyekkel télen lehet ját-szani. Lehetetlen, hogy ne szeressük a telet.“

„Oh, én is szeretem nagyon, felelé Lenke elragadtatva. És mikor korcsolyázom, vagy szánkózom, azt kívánom, bár csak mindig tél volna!“

Magduska feléje fordította okos szemeit és intőleg szólt:

„Hát arra nem gondolsz, hogy vannak teremtmények, me-lyek télen fáznak és éheznek s melyeknek egy cseppet sem volna kellemes, ha beteljesednék kívánságod?“

Lenke erre igazán nem gondolt. Nem is szólott semmit.

„Látod Lenke, mondá Magda, másokra is kell gondolnunk,

nem csak magunkra. Én mindennap gondolok azokra a kis madarakra, a melyek a nyáron itt fészkeltek, olyan szépen énekeltek és a melyek most fáznak, éheznek és még sem hagyják el hazájukat. A fecske, gólya s a többi költöző madár elvándorol idegen hazába, de a mi kis madaraink itt maradnak télen is. Itt maradnak, éheznek, fáznak, de boldogok abban a tudatban, hogy hívek hazájukhoz. Ezek a madárkák megérdemlik, hogy mi védjük őket az éhségtől. Én ezt meg isteszem; bár tenné mindenki! Naponta szórok nekik kenyér-morzsát, buza-szemet s ők oly hálásak ezért. Messziről megismernek s nem is igen félnek tőlem. Látod, most már tudod hova és miért járok én naponta esőben, hóban, hidegben egyiránt és hova indultunk most is. Ugy-e ezután te is segítesz nekem a madarak etetésénél?”

Lenke meghatva ölelte meg Magduskát és csak ennyit mondott: „Látom, hogy te okosabb is, jobb is vagy nálamnál. Ezentúl én is hasonló leszek hozzád.”

E közben oda érkeztek az ügyesen felállított madár-etetőhöz, gondosan elhintették a kosárka tartalmát és együtt gyönyörködtek a madárkák örömeiben.

A *Szent Irásból* tanuljuk, hogy Isten azért rendelte a vasárnapot, hogy emberek és állatok pihenjenek meg ezen a napon.

Az állatkinzás, mely alatt a mi érző, szegény, hú társaink oly kegyetlenül szenvednek, tagadhatatlan vétek az ötödik parancsolat ellen és pedig annyival inkább, mert majdnem mindig az emberekkel való kegyetlenkedésnek az alapját veti.

Schmid J. Ev.

Az emberek állatiassága annyival inkább fog elenyészni, a mennyivel jobban fognak bánni a szegény védtelen állatokkal.

Dr. Matthes, lelkész.

Az állatok téliálma. A physiologusok rég fáradsz azon, hogy ezt az álmod megmagyarázzák. Véleményük az, hogy az ébrenlétben való működés által, főképen az izmok munkája által a vérben oly anyagok képződnek, melyek elaltatóan hatnak, mint körülbelül a chloroform és ha ezen elaltató anyagok elegendő mennyiséget értek el, beáll a kábultság egy faja, melyet mi álomnak nevezünk. Mig egy pár physiologus azt hiszi, hogy ezen a vérben képződött anyagok csakugyan narkotikák, a lyoni Gubois tanár, abból a szempontból indulván ki, hogy a téli álom a közönséges éjjeli álomtól csakis hosszúsága és mélysége által különbözik, megvizsgálta a marmota vérét; nem talált benne tulajdonképen narkotikát, de a vér rendkívül sok kénsavat tartalmazott; a mellett még szénvizianyagféle és acetont is talált benne és azt hiszi, hogy ez a két anyag az, a mely az izmok tevékenysége révén támadván a vérben, elaltató hat. Acetonnal való befecskendezésre csakugyan hosszantartó kábultság következik.

Kutyák, mint a szultán életének őrői. A Contemporary Review legutolsó számában *Life at Yildiz* czimen egy cikk jelent meg, a melyben egy beavatottnak látszó török ír érdekes dolgot a szultán életéről. A többek közt ezeket írja: Hogy hol hajtja magát a törökök ura Abdul Hamid átomra a fejét, azt előre senki sem tudhatja. Van neki a Yildiz-palotában ötvennél is több ágya. A hálószobákat a többi szobától vasajtók választják el, a melyek agyafurt zárrakkal jeleskednek. Sőt azt is mondják, hogy a falakban rejtkehek is vannak, a melyet ahhoz értő nyugateurópai emberek szerkesztettek. S ezek az elővigyázati rendszabályok úgy látszik még nem elegendők, mert a szultán hálószobájának ajtajában két bernáthegyi kutya is tanyázik. Ezek a derék állatok aztán a legcsekélyebb neszre is ugatnak. Abdul Hamid nagyon szereti a kutyákat és jól tudja, hogy ezekre a négylábu örökre jobban rábízhatja magát, mint gazdagon fizetett embertársaira.

Hogy mennyire szereti ezeket a jó és okos állatokat, bizonyítja az is, hogy pár hónappal ezelőtt egy pudlit is kívánt magának. De Törökországban nincsenek pudlik. A törökországi kutyák az utcákon csavarognak; a mohamedán előtt szentek és senkinek sem szabad hozzányulni; van itt-ott egy csomó kegyes alapítvány is a kutyák étetésére. Abdul Hamid szultán nem látott még soha pudlit, a mi nem oly hihetetlen, ha tekintetbe vesszük azt a zárkózottságot, a melyben a török uralkodó él. Nem rég egy „művész“ produkálta magát a szultán palotájában egy gyönyörű, hófehér kitanult pudlival és azóta a szultán leghőbb vágya az volt, hogy ilyen kutyát szerezzen. A németalföldi követ Konstantinápolyban erre szabadságra ment haza és a hollandi regenskirálynétól kihallgatáson fogadtatva, elmondta a szultán kívánságát. A királyné parancsára nemsokára kaptak is egy szinte hófehér, nagy okos pudlit, melyet aztán a hollandi „Pollux“ nevű hajón elküldött a szultánnak. Szeptember végén a négylábu kincs megérkezett az arany szarv vizeibe. Ünnepeyes audenciában adta át a hollandi követ a ritka állatot a szultánnak, ki a drága állat kényelmes és gondos ellátásáról azonnal gondoskodott. Az ujságokban meg nem igen rég a következő hirt olvastuk: A drezdai katonai kutya-iskola két négylábu növendéke „Teil“ és „Fritz“ kitünő eredménnyel végezték az iskolai évet, a miért is „kitünően érett“-eknek kvalifikálták őket úgy az elméleti, mint a gyakorlati tudományokból is. A két elsőrangú ifjúból egy „Max“ nevű „jelesen érett“ tanuló társukkal az iskola „fürdőfelügyelő“-je [kutyamosó] kíséretében az orient villámvonaton Konstantinápolyba utaztak, hogy Abdul Hamidnál, a török szultánnál látogatást tegyenek. A szultán ugyanis már régebben kifejezte abbéli óháját, hogy szeretne ilyen hadiszolgálatokra idomított kutyát látni és vele kísérletet tenni. A szultán még tavaly elrendelte, hogy azon esetben, ha az ebek a hadi szolgálatban jónak bizonyulnak, úgy a török haderő számára is képezet ki kutyákat.

Az ifjuság és az állatvédelem.

A társadalom nagy tömegének az érzelmi kérdések iránti közömbössége mellett vajmi nehéz az állatvédelem czéljának elérése, azért az állatvédő-egyesületek egyik főfeladata is, ügyüknek az ifjuságot megnyerni s a zsenge szívébe az állatok iránti szeretetet, a kinzás minden neme iránt pedig gyűlöletet beoltani.

Itt kell, hogy az egyesület az ifjuság vezetőivel, azaz nevelőivel, tanítóival karöltve járjon; itt kell, hogy az iskola karolja fel az állatvédelem szép és nemes eszméjét, kell, hogy ismertesse az ifjusággal az egyesület czélját, feladatát.

Okvetlenül szükséges az ifjuságot serkenteni arra, miszerint zsenge korában már tegye magát a társadalom hasznos tagjává, legyen büszke arra, hogy az emberiség megvetőivel, a társadalom azon hitvány egyéneivel, kiket az isteni és emberi törvény megtartására egyedül csak szigorú büntetéssel lehet kényszeríteni, — semminemű viszonyban, sem minemű összeköttetésben nem áll.

Ifjuságunk még mindig annyira tomlatlan, hogy csupa lelkiismeret nyelve, az érzelem mozgatása által be fogja ismerni, mi való s jogos, mi szép és nemes, valamint azok ellentéteit; be fogja látni, miszerint az ember az állatország ura, ki a ragadozó állatok emberséges módon való kiirtásának hatalmával bir ugyan de egyszersmind kötelességében áll, a gyámoitalan oltalom nélküli állatot védeni; be fogja ismerni, hogy az állat, mely mint fizetetlen kisegítő szolgál, mint semmi jutalomban sem részesülő védő és őrző hű barát, a háztartásnál úgy, mint a társadalomban szolgálatánál fogva különféleképen alkalmaztatik, s épp azért hozzánk, emberekhez, oly közel áll. A jó erkölcsű ifjuságot csak figyelmeztetni kell azon körülményre, hogy az állatvédő egyesületek nagy horderejű oltalmat és segítséget reménylenek benne nyerni, hogy állatvédők, az állatbarátok tevékeny tagjaivá lesznek.

Üdvözljük tehát mindazon ifjukat, kik az állatvédők társaivá lendnek! Legyen törekvésünk általános, közös. Az a törekvésünk: az állatkinzás megszüntetését, az állatok oltalmazását és megvédését elérni, a műveletlen emberek durva, néha öntudatlan szívtelensége ellen!

Proché G.

Galambok betegek és orvosok szolgálatában. A galambos doktornak hívják *Mehnke* doktort az egész kerületében, a melynek a német kormány jóvoltából orvosa. Ezt a nevet a derék doktor onnan kapta, hogy sürgősebb esetekben jól kitanított postagalambjai viszik a receptet a patikushoz, (mert az egész kerületben csak egy patika van), a ki azt megcsinálja és rögtön elküldi a patika nélkül szükölködő falukba. Sőt ha súlyos betege van, néha hagy két-három galambot, s ha a beteg állapota rosszabbra fordul, a kieresztett madár hűségesen elrepül az orvoshoz, a ki így hamar segítségére lehet a páciensének.

Az állatok lelki világából.

A LELKI ÁTÖRÖKLÉS A KUTYÁKNÁL.

Irta: **Hamvas József.**

Ribotnak remek könyve, melyet magyar fordításban csak az imént adott ki az akadémia, öntudatosná tette bennem azokat a tapasztalatokat, melyeket régóta gyűjtögetek és jegyezgetek. A lelki átöröklés tanulmányozása Darwinnak tanításából, tehát a testi átöröklés tanából indul ki, ez pedig a fejlődés magyarázásában egybeköti az emberi szervezetet az állati szervezettel. Ha tehát a testi átöröklés egyaránt megvan embernél és állatnál, a lelki átöröklésnek is meg kell lenni és tényleg meg is van.

Volt nekem egy félig rattler, félig agár kutyám, rendkívül ideges, a gyávaságig szófogadó, félénk, kényelemszerető állat. Ha nyujtózott, úgy meggörbitette a hátát, mint a macska s ha evett, kiemelte a falatot a tányérjából s elvitte olyan helyre, a hol valami pokrócz volt s csak ott rágta meg. Ha pedig pokróczot nem talált, nem evett. Sötét szobában meg nem maradt egyedül a világért sem, többször megpróbáltam, hogy hátha leszokna róla, mikor becsuktam, elkezdett üvölteni s ha kieresztettem, még azután is reszketett jó negyedóráig. Ha valamit elkövetett, a legborzasztóbb büntetés az volt rá nézve, ha azt mondtam neki: Was hat er gemacht?, erre a szóra reszketve mászott a földön, egészen oda volt a rettegéstől, pedig sohasem vertem meg. Ha pedig jól viselte magát, pl. ha fürdésnél ruhámra ült s onnan el nem mozdult, míg le nem emeltem, akkor elég volt a fejét megsimogatni, rögtön nevetett. Igen, csakugyan nevetett, felhuzta a felső ajkát, fehér fogai csakugy csillogtak, igazán nevetett.

Mikor nem tarthattam magam mellett, odaadtam egyik rokonomnak, a ki igen megszerette s gondját viselte; mikor megint visszavehettem volna tőle, nem adta vissza, hanem adott helyette egy másikat, egy kis szürkeszőrű mopszfajta állatot, az én volt kutyámnak a fiát.

Az alig három hónapos kis kutya még sokkal fejletlenebb volt, mikor az anyja mellől elkerült, hogysem valami sokat eltanulhatott volna tőle; még érzéseit sem tudta elhelyezni, pl. ha a farkát megfogták, érezte, hogy fáj valami, de elől kereste a bajt s nem fordult hátra a farkához. Teljesen tapasztalatlan volt, pl. égő gyújtó után kapott, meg akarta szagolni a tüzes parazsat, megugatta az árnyékát, nem tudott lépcsőn járni stb.

Később, mikor jobban felébredt benne az öntudat és fejlődni kezdett, mindig bátortalanabb és idegesebb lett; néha, mikor nyujtózott, már meggörbitette a hátát. Mikor pedig tej mellé valami keményebb harapnivaló is jutott neki, kiemelte tányérjából és vitte az ételt a pokróczra, ott rágta meg. Ugrani tanítottam s tudományát arra használta fel, hogy belopódzott a hálószobába, szépen felugrott az ágyra s kényelmes helyet készített

magának; mikor észre vettem, kimondtam előtte, de nem is haragosan, az anyja előtt rettenetes mondást: Was hat er gemacht? Ijedten ugrott fel, lerohant az ágyról, az ágy alá, úgy, hogy csak szigorú parancsszóra jött elő, éppen úgy csúszva, mint az anyja. — Később megpróbáltam ugyanolyan hangsúlyozással, mint mikor az anyjához szoltam, dicsértem és simogattam; ime először csak kicsit emelte fel a felső ajkát, később még jobban, ez is megtanult nevetni.

Volt azonban benne olyan tulajdonság is, ami az anyjában hiányzott: két lábra állva igen ügyesen tudott kérni, össze-össze csapta az első két lábát s így perczekig is eljárt az ember körül. Természetesen érdekelt a dolog és utána jártam, hátha megtalál-nám ennek is a magyarázatát. És megtaláltam.

A kis kutya apjának a gazdájánál megkérdeztem, szokott-e a kutyájuk két lábon járni. Azt felelték, hogy néha, hanem az ő kutyájuk apja czirkuszos kutya volt s a nagy díszelőadásokon két kis czintányér volt az első lábaira kötve, úgy járt körül két lábon és czintányérozott. Ime így öröklötte az én kis kutyám az öregapjától a czintányérozás művészetét.

Ime néhány adat. A ki kellemes szórakozást talál abban, hogy állatait megfigyelje, bizonyosan úgy jár, mint én, erre a tapasztalatra jut: sokkal többet tanulunk az állatoktól, ha eleve-nen vizsgáljuk őket, mint ha felboncoljuk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **Lovak értelmessége.** A londoni „Aquarium“-ban egy fölötté ügyes ló, melynek Alpha a neve, azzal produkálta magát hogy a nevét leírta egy palatáblára, játszott a harmoniumon és kártyázott. A Crystal Palaceban meg olyan lovat mutogattak, mely képes volt két nyelvet megérteni, a francziát és a németet, és jelek által felelni tudott pár hozzáintézett kérdésre, például, hogy hány ember ül a teremben, és aztán: hány férfi, hány nő? könnyen összetudta adni a falitáblára irt összeget is és megá-lapította pontosan a zsebórán, hogy hány óra van.

(A londoni Tit-Bits-ből.)

Kitanított Zebra eddig a legnagyobb ritkaságok közé tar-tozott. Most olvassuk, hogy Rothschild Walter bárónak London-ban zebrafogata van; hármásával vagy négyesével fogatja be őket; a kitanított állatok igen ügyesek és kitarók és szépségükkel is hatnak.

Idomított kigyó. A fiatal Mariborough herczegné, a mil-liomos Vanderbilt leánya, a ki millióihoz csak nemrégiben kapta a hercegi koronát, Angolországban levő Blenheim kastélyá-ban egy egész állatseregletet rendezett be magának. Kedvencz állatai két struccz, több sas, egy keselyű és egy ibisz. Legritkább példánya a seregletnek egy kigyó, a melyet a herczegné a Nilus partján vásárolt. Ez a kigyó olyan kezes, hogy a herczegné ölébe mászik. A seregletet egy feketeszemű nubiai fiu őrzi, a kit szintén nászutarórol hozott magával a fiatal hölgy.

A lovakkal való bánásmód.

A ló, minden házi állataink között a legérzékenyebb és legértelmesebb; minél érzékenyebb és értelmesebb azonban valamely állat, annál könnyebb azt helytelen bánásmód által, testileg és értelmileg megrontani, sőt teljesen használhatatlanná tenni. — A józan ész és a tapasztalás egyiránt azt tanítják, hogy az állat csak akkor fejlődhetik helyes irányban, s érheti el a legnagyobb munkaképességet, ha nem csupán a tápláléka, hanem a vele szemben elkövetett bánásmód is, születésétől kezdve okszerű, vagyis olyan, a melyet az illető állat természete, képességei és az a cél, a melyre felhasználni akarjuk, megköveteli. — Hogy a különben teljesen kedvező körülmények között folytatott tenyésztés mellett is oly gyakori az eredménytelenség s hogy a tenyésztett állatokkal velük született jó tulajdonságok nem érvényesülnek, sőt gyakran kiirthatlan hibákká fajulnak el, annak fő oka abban keresendő, hogy fentebbi igazságos, bár ellene észszerűleg ellenvetés sem tehető, — oly sokan figyelmen kívül hagyják.

A mint említettük, a ló értelmes, de könnyen izgatható, érzékeny állat és ennek folytán könnyen elrontható. Testileg és értelmileg könnyen és gyorsan tönkre lehet azt tenni. Pedig a lónak értéke csak akkor teljes, ha testileg és értelmileg ép, egészséges, sőt annál értékeesebb, minél inkább fejlesztve vannak testi és értelmi tulajdonságai, és ha ezek között az összhang tökéletes. Ezért nehezebb jó lovat nevelni, mint p. o. tehenet; mert ez utóbbinál csak a fizikai tulajdonságokra kell figyelemmel lenni, míg a ló, a legtökéletesebb testi kifejlődés mellett is értéktelen maradhat, ha e mellett értelmi tulajdonságai és jelleme helytelen irányba tévedtek, vagyis, mint a magyar példabeszéd mondja, *«erkölcs van benne.»* A legjobb és legkedvezőbb viszonyok között is tehát több jóakarattal mellett bőségesebb tapasztalat szükséges a lótenyésztéshez, mint a mennyivel a legtöbb gazda rendelkezik.

A ló jelleme természetből jó indulatu, nemes és nincs benne semmi álnokság, és e mellett talán egy házi állat — még az eb sem — szokik könnyebben az emberhez, ha ez a vele való bánásmódot irti. A ló *«erkölcsössége»* hibái, sőt sokszor veszedelmes tulajdonságai minden esetben a durva, sőt gyakran kegyetlen bánásmódnak a következményei. Ha a lóval élete bármely szakában rosszul bánik, vagy testileg, értelmileg egyiránt elhanyagolják, a hanyatlás az állat értékében, használhatóságában egyiránt kimaradhatatlan.

A ló nevelésénél, fejlődésének minden szakában figyelemmel kell lenni arra, hogy értelmes állat és nem akarat nélküli gép, a melyet tetszés szerint megerőltetni vagy teljesen tétlenül hagyni lehet. A ló olyan, mint a gyermek, a mely a pillanat benyomását megragadja és engedi magát azok által vezetetni. E mellett a lónak már csikó korában meg van bizonyos mértékig az ítélőtehetsége, melyet ezen kívül még kitűnő emlékező tehetség is támogat.

Hogy a ló az ember fölényét maga fölött elismerje, szükséges azt meggyőzni arról, hogy azt semmikép le nem győzheti; meg kell győződnie másrészt arról is, hogy jóléte engedelmességtől függ és hogy soha sem támasztanak vele szemben nagyobb igényeket, mint a milyenek értelmi és testi ereje megfelelni képesek. E tapasztalat és meggyőződés kell hogy helyébe lépjen a saját akaratának vagy ösztönének — ez irányítsa kizárólag minden működését. E meggyőződést azonban csak hosszabb idő alatt nyert benyomásokból szerezheti, melyek kivétel nélkül az emberből indulva ki, összeségükben a ló neveltetésének egész anyagát képezik. A nevelésnek ennek folytán csak akkor lesz meg a kívánt eredménye, ha az illető annak szabályait szakszerűen, minden körülmény gondos megfigyelésével, következetesen kitarással és tapintatosan alkalmazza. Minden körülmények között nagy együgyűség azt várni oly embertől, a kinek magának is nevelésre volna szüksége, hogy gyermekeket vagy állatokat helyesen neveljen. Csak a ki a lovak iránt valódi hajlamot érez, képes azt természetszerűleg helyesen nevelni, és az ilyen nemcsak megszerezheti, de meg is szerzi az ehhez szükséges ismereteket. Senki sem ért jobban a lovakkal való bánásmódhoz az araboknál, hanem ezekről aztán el is lehet mondani, hogy lovak között, lovakkal együtt nevelkednek. Az arab tökéletesen ismeri lovának természetét, annak minden tulajdonságait és sajátosságait, a bánásmódját pedig nemcsak ezekhez, hanem rég helyeseknek bizonyult szabályokhoz alkalmazza, a melyek példabeszédek alakjában apáról fiúra, fiuról unokára származtak át.

Sok fiatal ló romlik el a hámba való szoktatásnál, épen azért, mert a tulajdonos, vagy az, a kire a betanítás bizva van, a kellő rokonszenv nélkül fog a dologhoz, vagy mivel az állat szervezetét, képességeit és sajátosságait kevéssé megismerni képtelen. Ebből eléggé világos, hogy a csikók betanítását — a mint pedig ez a legtöbb esetben szokásos — akármely kocsisra vagy lovászra bízni vétkes könnyelműség, mert azoknak legnagyobb része ért ugyan ahhoz, hogy a lovat kinezza és folytonos félelemben tartsa, de a legtöbb esetben hiányzik náluk az ismeret, a mely elengedhetlenül szükséges ahhoz, hogy a fiatal állat kiképzésére kedvező befolyást gyakoroljanak.

Hiba továbbá az is, ha a csikó nevelését csak akkor kezdjük meg, midőn azt használni akarjuk. Már korán oda kell a tenyésztő figyelmének irányulnia, hogy a csikó rossz szokásokat ne sajátítson el, hogy annak bizalmát kellő bánásmóddal megnyerje. Együttal azonban éreztetni kell az állattal az embernek fölötte való hatalmát is, oly módon, hogy idejekorán megtörjük annak saját akaratát, megbüntetjük engedetlenségét és megjutalmazzuk, ha akaratunkhoz alkalmazkodik. Következetesség, türelem és nyugodtság mellett minden csikót czélszerűen ki lehet nevelni, harag, türelmetlenség és durvaság okvetlen megromtják azt. Minden csikóban már a világra jötte alkalmával megvannak a jó és rossz tulajdonságok csirái egyaránt. Helyes bánásmóddal el lehet bennük nyomni az utóbbiakat és fejleszteni az

előbbieket. Ez ugy a szellemi, mint a testi fejlődésre egyaránt áll.

Különös figyelemreméltó egy gyakorlati tenyésztőnek e következő nyilatkozata: «A lovakkal való bánásmód gyakorlati oldala, fájdalom még nagyon el van hanyagolva. Ez pedig abból származik, hogy e hasznos és értelmes házi állat természetét még ma is kevesen ismerik. Azt követelik tőle, hogy mindenre képes legyen s még az erejét meghaladó terhet is könnyen és gyorsan szállítsa tovább, habár az ut jégpálya-simaságu is. Sajnálatos dolog, hogy a lovakkal való bánásmód legtöbb esetben oly emberekre van bízva, a kiknek fogalmuk sincs ez állatok értelmességéről. A kocsis vagy tulajdonos soha se mérjen nagyobb ütést a fiatal állatra, mint a milyent ő maga is el bír viselni. Sokkal helyesebb eljárás ez, mint ha a korbácsot kiméretlenül alkalmazza. Ha a csikó nem akar mindjárt neki feküdni a hámnak, kedveskedni kell neki oly csemegével, a melyről az illető már tudja, hogy az iránt előszeretettel viseltetik. Egy alma, kis marék zab vagy egy darabka czukor többet használ ilyenkor, mint a folytonos korbácsolás. Sokszor szükséges megvizsgálni a lószerszámot is, nem okoz-e valahol fájdalmat a fiatal állatnak. Beszélgetni kell nyájasan az állatnak és simogatni, ha azt akarjuk, hogy engedelmes legyen. Nem is hinné az ember, hogy ily módon milyen szép eredményeket lehet elérni. Adni kell az állatnak időnkint olyat, a mit szívesen eszik. Ebből azt következteti, hogy a ki vele bánik, az neki jó barátja és engedelmes lesz. Ez az én tapasztalásom.»

Ebből is látható, hogy az állatokkal való jó bánásmód nemcsak emberséges, de közhasznu okokból is elengedhetlenül szükséges.
(A «Nemzet»-ből.)

Véres párbaj történt krokodillusok közt az antwerpeni állatkertben, hol jelenleg feltűnő sok krokodillus van. Az egyik medence 6 két-két méter hosszú csukakrokodillust tartalmaz, a melyek eddig a legszebb egyetértésben éltek. Hogy egyszerre miért veszett össze kettő közülök, azt nem tudták kideríteni az örök, de persze csak a „szerelem“ vagy az irigység valami huzdarabra hozhatta őket oly dühbe, hogy a két állat egyszerre csak tárt torokkal állt egymással szemben, iszonyu fogaikat fenne egymásra. Egy ideig ezzel megelégedtek, de aztán az egyik krokodillus a másiknak szemébe akarta vágni karmait, a mit ez nagyon rossz néven véve, gyors mozdulattal megkapta ellenfelének felső állkapcsát és egészen leharapta, a megtámadott kétségbeesett védekezése daczára. Ezzel végződött a verekedés és mind a két állat újra visszaesett szokott mozdulatlanságába. Ilyen verekedés a különben nagyon apathikus krokodillusok közt a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, ugy, hogy például Brehm sem tesz ilyenekről említést.

HIREK.

20,000 forint egy juhért. A legmagasabb árat, a melyet valaha juhért fizettek, Sidney-ben érték el a „Président“ nevű tazzmán tenyész-kos árverezésénél. Már az első kínálat 500 guinea volt, melyet 1600-ig, tehát szinte 20,000 forintig felvittek.

Koch tanár oltószert talált fel a marhavész ellen, a mint a „Reuters Office“ írja. Serumból és a vészes állapot véréből vegyített szerrel mentesíthetni véli a marhát a marhapestis ellen. Az immunitás 14 nap alatt áll be.

„Kutya szemle“ lesz tavasszal a romantikus teutoburgi erdő alján fekvő Bielefeldben, melyet a herfordi „Diana“ nevű kynologikus egyesület rendez.

Bécsben meg a Dreher-parkban a bécsi szárnyastenyésztés egyesülete rendez kiállítást márcz. 25-től 28-ig.

Kutya- és szárnyas-kiállítás lesz a csehországi Egerben is márcz. 13--15-ig.

Szárnyasok tenyésztése. A földmivelésügyi miniszter a milleniumi szárnyas-kiállítás megnyitására a szárnyasok tenyésztésének emelésére adott ígérete beváltását már is megkezdte; nemeskéri Kiss Pál államtitkár és Tarnay Béla miniszteri tanácsos urakat hívva meg az intézet felállításának előmunkálataival. A minta tenyésztő-intézetet a gödöllői korona uradalomban állítják fel.

Pár száz élő fácánt keres Magyarországon Nitzsche W. H. szász kir. főerdész, Mittelhöhe ben, Pausa mellett, (Lipcsei kerület).

Röntgen sugarak az állatorvosi gyakorlatban. Höbdáj tanár érdekes czikket közöl a The Veterinarian című állatorvosi folyóiratban, mely szerint az x-sugarakkal sikerült házi állatok és állati hullák végtagjait, különösen pedig azok izületeit átvilágítani. Kisebb házi állatoknál teljesen jól értékesíthetőnek bizonyult ez az eljárás dőntőresek és különböző idegen testek kórismézésére. A képek felvétele céljából az állatokat chloroformmal narkotizálta. A kitétel ideje valamivel kevesebb, mint egy perc. Sikerült azonban elatztatás nélkül is hasznavehető képeket nyerni. Lovaknál némi nehézségekbe ütközött az eljárás, de mindazáltal sikerültek a felvételek. Az eredmény tehát azt bizonyítja, hogy a szóban levő módszer igen jó szolgálatokat tehet a csontokon előforduló elváltozásoknak a felismerésére. (E hírt az „*Állategészség*“ című új folyóiratból vesszük át, mely dr. Rätz István szerkesztésében s Hazslinszky Károly kiadásában jelenik meg. Bpsten, Rökk Szilárd-utca 28.)

A kecske táplálásáról és tartásáról Kloepfer egy kis füzetet írt német nyelven. („Die Ernährung u. Haltung der Ziege“) Kapható G. D. Baedekernél Essen-ben 40 fillérért.

Hasznos tudnivalók.

Az asthma a kutyáknál nagyon kínos baj, mely vén kutyákat lep meg, de sokszor olyanokat is, a melyek túltáplálás, édességekkel való tömés és elkényeztetés által korán megvénülnek. Ha nagyon nehezen megy a lélekzés, azonnali megkönnyebbülés céljából 10-től egész 40 csepp kénlégenyt kell a kutyák nagysága szerint nekik egy kevés tejben adni; nagy és elkövéredett ebnek minden 3 nap hajtó-pillulákat adnak.

(Ill. Thierfreund.)

A marhák felfuródása ellen egyszerű és olcsó szert ajánl a «Pilger» egy olvasója, ki tapasztalt gazda is: egy tojásnyi nagyságu darab timsót egy liter vízben feloldva, langyosan be kell adni egyszerre, de lassan, a beteg marhának.

Páfrány mint takarmány. A gondos gazdák a legkülönbözőbb póttakarmányokkal tesznek kísérleteket a takarmányhiányon való esetleges segítés céljából. E tekintetben különösen kitűnik Dél-Franciaország egy jóhírnevű gazdája Cormouls-Houlés Mazametben (Tarn. dep.), ki többi közt egy páfrányfélé, a férfias páprágot (*Aspidium — Polystichium — Filix mas*), melyhez házi állataink sem zöld, sem szárított állapotban nem szoktak nyulni, bevermelt, nyervén ily módon igen jól konzervált sötét-barna takarmányt a fermentált dohányra emlékeztető szaggal, melyet tehenei a legmohóbban faltak. Ezen új takarmányt Grandeau takarmányértékere megvizsgálta és meggyőződött arról, hogy a két bevermelt takarmány majdnem hasonló mennyiségű száraz anyagot és proteimatokat tartalmaz. Ellenben a bevermelt fűben a farost háttérbe szorul a légenymentes vonatanyagokkal szemben, míg a páfrányban a farost tulnyomó a keményítő és rokonai felett, miétt is okvetlenül összehasonlító kísérletekre van szükség a két takarmány tápláló hatásának kellő konstatálása végett. Mindenesetre azonban óhajtandó volna, hogy erdős vidékeink gazdái is kísérletezzenek a páfrányfélének bevermelés útján való hasznosításával.

(«Nemzet».)

Idegen marhát istállóban könnyen lehet egymáshoz szoktatni, ha leginkább a gyengébb, vagy felősebb állatok fejét és nyakát, a meddig megszagolhatják egymást, pálinkával bedörzsölik. Az azelőtt még oly ellenséges állatok is ezután eszöndesen megférnek együtt.

A lovak egészségére és kövérségére a legjobb hatással van a csalán *magja*. Amikor a csalán nő, ki kell keresni azt, a mely legcsepősebb s el kell tenni jó sokat a magjából. Ezt a magot lassanként a napon szárasztják, porrá törik s körülbelül egy maroknyit tesznek belőle a zabba, mely a ló reggeli és esti etetésére ki van mérve.

(«Pilger»)

1897-re tagsági díjukat eddig befizették :

Bereczky Imre, Keeskemét. (uj tag)	Pásztélyi János kuriai bíró, Bpest. (uj tag.)
Binder Laura.	Dr. Pásztélyi Jenő ügyvéd, Budapest. (uj tag)
Dr. Böhm Károlyné. (uj tag.)	Dr. Perényi József tanár, S.-A.-Ujhely. (uj tag)
Bordás Lorenz Mária Herkulesfürdő.	Dr. Pethő Gyula m. kir. főgeológ Budapest (2 frt.)
Both Ferencz. (uj tag.)	Dr. Pintér Pál k. r. tanár (3 frt.) (uj tag.)
Dr. Csécsi Miklós, Makón.	Ranezay József. (uj tag)
Csukovits Sándor. (uj tag.)	Reischl Henrikné F.-Szt.-Miklós (uj tag.)
Dr. Dobszay Antal kanonok Pécs (ujtag.)	Dr. Rissel Károly kal. igazgató.
Gr. Esterházy Miguel (3 frt.) (uj tag)	Dr. Schneller Istvánné.
Fridrich Jakabné, Szt.-Gotthárd.	Sindelác Venczel.
Fodor Vilmosné Fertő-Szt.-Miklós (uj tag.)	Stodolni Gyula.
Főgymn. Önképzőkör Trencsén (uj.)	Stodolni József, kőrallatorvos Fertő-Szt.-Miklóson.
Báró Györfly Pál, Krasznán (3 frt.)	Streda Rezsőné F.-Sz.-Miklós (uj tag.)
Indig Aron, Nyén. (uj tag.)	Dr. Széchy Károly egyetemi tanár.
Kardoss Kálmanné.	Ifj. gr. Teleki Domokos (3 frt.) (uj tag.)
Kóbori János tanár M.-Vhely.	Tubán Tibor.
Dr. Grót Kuun Géza, Maros-Németi.	
Dr. Lánczy Gyula egyet. tanár Bpest (uj tag.)	
Litán Gergely (uj tag.)	
Lorenz Pál ny. postamester, Herkulesfürdő.	
Dr. Pap Károly tanár, Berlin (2 frt.)	

*

Az Á. V. E. Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának szabályrendeletét az állatok védelméről kinyomatta több ezer példányban és úgy az összes iskolákba a tanulók közt való kiosztás céljából, valamint a külvárosok lakóihoz is szétküldötte, hogy e hasznos és szükséges rendelet megismerése lehetőleg minden egyes házba eljusson.

Szerkesztői üzenet.

Az 1896-i év tagsági díjjal néhány tagunk hátralékban van még. Nagyon kérjük, legyenek szivesek úgy az 1896-i, valamint a *folyó évi tagsági díjat* is mielőbb beküldeni, hogy az Állatok Védelme szétküldésében, mely a *fizető* tagoknak ingyen jár, de az Á. V. E.-nek sok költségébe kerül, fennakadás ne álljon be.

Vadásznak. Kitalálta: azért közöljük itt-ott a sok vadász-szerencsétlenségéből egy egy szemelvényt, hogy a vadászkedvet megcsökkentsük, főképp olyanokban, a kik nem is értenek hozzá és a helyett, hogy egy lövéssel a szegény üldözött állatot leterítenek, e ak megsebzik, a mikor aztán a szerencsétlen áldozatnak még órákig, néha napokig küzdenie kell a halállal. És nem kegyetlenség-e az? Nem könyörületlenség így kinezni a védtelen állatot?

„Az Á. V. E. egy tagja“-nak. Nagyon sajnáljuk, hogy a budapesti múzeumbeli krokodillus érdekében mitsem tehetünk. Megelégszünk, ha csak a „tudatlanok“-ra tudunk hatni . . . tudósokkal bajos kikezdeni!!

